

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál ur. utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetés félévénél pontosan és jutányosan közöltetik.

A folyó félév vége közelegével szives tisztelettel figyelmeztetjük a két haza főleg távolabb vidéki t. ez. közönségét, hogy mint e folyó félévben, úgy ezentúl is mélt. Széchenyi István gr. ur folytonos együttmunkálása, mint szinte más jeles társaké mellett, megjelenendő testvér lapjainkra eddigi marad az előfizetés, t. i. postán és Budapesten házhoküldéssel boríték alatt felére 6 p. fr. borítékalanul házhoküldve pedig 5 p. fr., mihez képest szorgalom- vagy gyorskocsi, vagy más biztos alkalom által a szerkesztőségénél (Pest ur. utca 453. sz. Trattner-Károlyi-ház első emeletén) legkönnyebben elintézhetheti az előfizetést. A Jelenkor és Társalkodó szerkesztőség.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország Kinevezések Dunatiszai esatorna. „Possint” a reversálisok 's 1791ki 26. t. cz. ügyében Fabriczytől. Egykét szó a maga helyén. Pest, Somogy, Csongrád és Ung megyék közgyűlései. Junius Skai lövészeny eredménye. Budapesti napló.
Spanyolország (Budapest-körüli munkálatok; szentszékekeli viszonyok; don Carlos igényeiről végkép lemondott; e nyilatkozat következtései.)
Anglia (Tarahalmi gyűlés; repealmozgalmak; epemirigy jelentéskése 's ennek oka)
Franciaország (Békebíráóságok, énekeskönyvek népi iskolák számára; Chateaubriand 's a legitimisták; kamattörvény iránti javaslat; néger-rabszolgák ügye.)
Elegyhírek.
Ertesítő.

Magyar- és Erdélyország.

Ő. cs. 's ap. kir. felsége maj. 24ki legfőbb határozatában Geöcz László m. kir. kincstári tanácsos nyugalmatátása által megüret helyre Ghyezy Miklós m. kir. kamrai titoknokot, Locatelli László m. kir. kincstári tiszt. fogalmazót pedig szintazon kormányhatóságnál számfelveti titoknokká, végre báró Sennyei Pál zemplénymegyei főjegyzőt a m. kir. helytartótanácsához tiszt. titoknokká meltoztatott kegy. kinevezni.

Dunatiszai esatorna. F. évi jun. 3kán sz. k. Pest városában tartott közgyűlésben előterjesztetvén, hogy az ajánlatok befizetésére szolgáló véghatárnapig, az előleges költségekre befolyt aláírások 58,066 f. e. p. rugnak, miután ezen összeg az érintett summát már is jóval meghaladná, határozatott: hogy az ezentuli ajánlatok ne fogadtassanak el, ugyszinte hogy a megajánlott, de még be nem fizetett ajánlatokat az ajánlók e naptól számítandó 4%, kamatpótlással minélelőbb Wodjéner S. kereskedelmi háznak befizessék. — Egyébiránt a esatornavállalat minélelőbbi sikerítésének siettetése végett, egy választvány bizatott meg: hogy Klenze, bajorországi b. t. tanácsos és udvari építészet-igazgatóság elnökének legközelebb beküldendő véleményét, ugy Clark és a Hollandiából beküldendő vízmérnök uraknak e tárgybani előterjesztést tárgyalásba vegye 's körülményes tudósítását és javaslatát az annak folytában meghivatandó társasági közgyűlés elibe terjessze. Pest jun. 4én 1845. az elnök meghagyatából V e b e r egyesületi jegyző.

„Possint.” *) Az 1844. vallási törvényben a Reversálisokról említés nem lévén, érvényes vagy érvénytelen létük tovább is szabad vitatási tárgy marad, 's a jövő országgyűlésen kétségen kívül ismét szönyegre fog kerülni. Tagadhatlan ugyan, hogy a most említett törvény után a kérdés némileg más téren áll, mint azelőtt; — mert eddig a protestansok azt állították, hogy a reversálisok a természetjoggal az ért ellenkeznek, mivel nem a szerződő felek, hanem egy harmadik személy jogát tárgyalják, midőn a még nem is született gyermekeket megfosztják egy olyan jogtól, melyet neki a törvény adott, t. i. az evangélikus vallás szabad gyakorolhatóságától. És ez valóban így is volt mindaddig, míg az evangélikusoknak minden megszorítás nélkül szabad volt ugyan más vallásra áttérni, de a katolikusoknak, felsőbb engedelem nélkül, nem: miből azon anomalia következett, hogy Magyarországon, bármily paradoxnak látszassék is ezen állítás, igazán csak az evangélikusoknak volt vallási szabadságuk, hogyha igaz, hogy a szabadság lényege az önkéntes, (spontanea, nem önkényes arbitraria **) választásban áll. Ezt már most a legújabb törv. megváltoztatta 's az átmeneteltolgyezzerü formalitáshoz kötvén, hogy az már most tökéletesen szabadnak tekintethetik, a szabad választás megbecsülhetlen jogát már most a katolikus honfiaknak is kivítta, 's ugyan az által a valódi vallásosságát szilárdabb alapra állította, miután bizonyos az, hogy csak azon ember szeretheti igazán 's gyakorolhatja buzgón vallását, ki azt benső meggyőződése szerint szabadon választotta, nem pedig

*) Füzér a törvénytudományból.

**) E két fogalmat szüntelen összezavarják azok, kik a protestansoknak szemökre hányják, hogy csupa önkény szerint választják vallásukat. Az igazi protestansnak, ki nem indifferentista, választása nem önkényen, hanem meggyőződésen alapszik, 's vallási vagy lelkiismereti szabadsága abban áll, hogy azon vallást követheti, mely benső meggyőződésével (ez pedig épen nem függ csupa önkénytől) leginkább megegyezik.

az, ki akarátja 's meggyőződése ellenére benne megmaradni kénytelen.

Igy tehát a reversálisok következtévényé már ezentul nem leendvén az, hogy az ifju, ki reversálisok következtében a katolika vallásban neveltetett, azt halálaig követni tartozzék, akár egyezzek meggyőződésével meg, akár nem; sőt az 1844iki új törvény első szakasza azon személyeket is, kik adott reversálisok ellenére élték 18dik éveig az evangélikus vallásban neveltettek, minden további kérdés alól felmentvén csupán a jog tudományilag szólva, más kérdés nem igen marad már hátra, mint az: kinek legyen hát joga, vagy egy szólnán felpörössége, a reversálisok teljesítését követelni, vajjon a szerződő másik házastársnak é, vagy pedig, ha ez nem akarná, vagy elmulasztaná, vagy meghalna, — a katolika szentegyháznak vagy épen a közállománynak is?

Más kérdés ugyanis, vajjon a reversálisok erkölcsi szempontból helyeselhettek e, miután arra, hogy gyermekét, a mennyiben azt a polgári törvény megengedi, azon vallásban nevelje, melyet maga legjobbnak tart, az atyának nemesak joga, de egyszersmind erkölcsi kötelessége is vagy, pedig, bár jogróligen, de kötelességről erkölcsi-érvényesen (moraliter valide) senki nem mondhat le; *) — és ismét más, a politikai körébe tartozó kérdés az: vajjon tanácsos é a reversálisokata közállományhatalmával fentartani, holott azok azon egyedben, ki azokat aláírja, mindig vallásos közönységre (indifferentismusra) mutatnak, ezt pedig, bármily felekezeti polgárok közt terjesztetni a közállomány érdekében épen nem állhat? Esmіндеzektől különböző: félig jogtudományi, félig politikai kérdés ama negyedik: vajjon jogszerűbb é tanácsosabb é, a vegyes házasságokból születendő gyermekek neveltetését korlátlanul a szülők akarátjára, 's tökéletes viszonyosság alapelvén épült szabad egyezkedésekre bízni, vagy pedig azt, miután egyezség nem léte esetében különben is törvényre van szükség, pozitív törvény által megváltoztathatlanul elhatározni, mely törvényt mind a két házasanló előre ismérvén, ha mégis vegyes házasságra lép, minden esetre tisztelni köteles legyen?

Mind ezen, — bár elméletileg igen érdekes, gyakorlatilag pedig szerfölt fontos — kérdéseket azonban fejtegetni ez uttal nem szándékozom, hanem azokat csupán némi tájékozás végett itt röviden érintve, most csak azt kívánom vizsgálni: vajjon az ismértetes „possint” szöcskából, mely az 1791: 26. t. cz. 15dik §-ában előfordul, a reversálisok törvény szerűségét kihozhatni é vagy sem?

Az említett törvény szakasz két tagu periodust képez: van első, és van hátulsó tagja, — protasisa és apodosisa, — vagy ha jobban tetszik, tété és ellen-tété, — thesis és antithesis.

A protasis vagy is thesis ez:

„Proles e mixtis matrimoniis susceptae et suscipiendae, si pater catholicus fuerit, illius religionem sequantur.”

Az apodosis pedig ez:

„Si vero mater fuerit catholica, tunc nonnisi proles masculae patris religionem sequi possint.”

Az antithesisben szemlátomást hiányzik valami, mi csak azért hallgattatott el, mivel a thesisből már magától értődött, 's így azt világosabban kitenni fölösleges volt. Mi legyen pedig az, mi itt elhallgat-

*) Az eszmékben nagy zürzavar uralkodik, és azok igen rosszul ismértik a protestantismus lényegét, kik azt hiszik, hogy a protestansok minden vallást egyenlőnek tartanak, mivel azt vallják, hogy az ember minden vallásban üdvözülhet, mert ha minden vallást egyenlőleg igaznak és tökéletesnek tartanának, ugyan mi bírhatta volna a reformátorokat a reformatio elkezdésére, vagy mi tartóztathatná a mai protestansokat attól, hogy seregestül a katolika szentegyházhoz át térjenek?

tatott, azt csupán a thesisből itélhetni meg, melyből t. i. egyedül, de egyszersmind elég világosan láthatni, miben különbözzék az, az antithesistől.

Már pedig a thesisben szó vagyona minden gyermekekről, az antithesisben csupán a gyermekekről, ebben áll tehát a különbség, és így azt, mi az antithesisben elhallgattatott, mivel a thesisből már magától értődött, nem lehet másképen kipótolni mint így:

„Proles e mixtis matrimoniis susceptae et suscipiendae, si pater catholicus fuerit, illius religionem sequantur; si vero mater fuerit catholica, tunc nonnisi proles masculae patris religionem sequi possint, foemellae autem non possint.”

Ha a periodus így kiegészítették, akkor annak természetes értelme van, 's a protasis és apodosis között természetes értelem és összeköttetés, ha a periodust így egészítjük ki:

„Proles e mixtis matrimoniis susceptae et suscipiendae, si pater catholicus fuerit, illius religionem sequantur; si vero mater fuerit catholica, tunc nonnisi proles masculae patris religionem sequi quidem possint, non tamen necessario debent.”

Itt a ritkázott szavakban valami egészen új vagy, minek a protasisban megfelelő ellentéte nincsen. Ha a törvényhozó ezt akarta, úgy az egész periodust másképp kelle szerkesztetni, p. o. így:

„A vegyes házasságokból származott és származandó gyermekek, ha az atya katolikus, annak vallását szükségképpen követni akarná is; — ha pedig az anya katolika, akkor csak a gyermekek követhetik az atya vallását, a nélkül mindazonáltal hogy abban szükségképpen neveltetniök vagy azt követniök kellene.”

Csak illy szerkesztés mellett volna a periodusban természetes összefüggés; de így, mint az 1791: 26. t. cz. 15. §-za most előttünk fekszik, ugyan mi-kép lehetett belőle azt sejtíteni, hogy a törvényhozó ezen „possint,” szöcska által azt kívánta volna kifejezni, hogy az evangélikus atya reversális adhat; és ha adott, azt megis tartani tartozik, a katolikus pedig nem; — holott ellenkezőleg a „possint” szöcska grammatikai értelméből lehet bizonyítani, hogy az 1844ki törvényig, mely a szabad átmenetelt megengedte, a reversálisok épen az 1791: 26. t. cz. 15dik §-ával nyilván ellenkeztek. Most mit mond ezen szakasz? Hogy a gyermekek atyjok vallását követhetik, — sequi possint; — már pedig azon atya, ki reversális adott, ez által azt okozta, hogy gyermekei a tyjok vallását nem követhették, mert az átmenetel, miután egyszer a katolika vallásban neveltettek, többé szabad nem volt; következésképpen az olly apa megfosztotta gyermekeit egy olly jogtól, melyet nekik a törvény adott: quod erat demonstrandum.

Fabriczy Samuel.

Egy két szó a magahelyén. Midőn a serdülő emberiség, eredeti szilaj függetlenségén odább adva, polgári társaságha lépett: ez állapotot főleg elnyomatott egyes jólelkűek azon czélra szövetkezésük idézte elő, miszerint az enyim's t i é fölött határozó önkény hatalma lerontatván, a személy-és vagyonbátorság bizonyos törvények által biztosították. — Mi parányi részben feleltek meg eddigelé fenálló intézvényink a polgári szabadság ime sarkalatos föltételének, csak egy tekintet a magyar polgári törvény 's e részbeni eljárás sötét oldalára — 's világosabb a dolog, hogysem itt annak bővebb fejtegetésébe bocsátkozni szükségesnek tartanám.

Mi a személybátorság törv. általi biztosítását 's különösen a fenyítő eljárás illati: erre nézve itt szólni nem szándékom, — ki a közelebb mult országgyűlés érdekes folyamat némi figyelemmel kísérté, az a törvényhozásnak, kivált a büntető rend-

szer alkotása körüli eljárását gáncsolhatni nem fogja, 's habár e' lelkes fáradozást, közbe gördült akadályok miatt, ohajtott sikernem koronázta is: derék törvényhozóink isméretes jellem-szilárdsága kezéskedni látszik az iránt, mikép az új fenyítő-rendszer jövő országgyűlésen diadalmasan keresztül menend. Itten tehát ezt mellőzve, szerény észrevételeim csupán polgári törvényink 's ezekbeni fonák eljárás érdemére szorítkoznak; mihez képest szabad legyen e' viszszaállapot általános jellemzéseül némi adatokat felhoznom.

Ha én például valakinek némi gyümölcsözés végett, bizonyos időre pénzt kölcsönzők, — vagy magát egy hivatlan semmirekellő ügyes csel által befészkelni — ugyan kérdem: ki kezéskedik róla, hogy míg a' rendes pör sivatag Zaharáján igazságos keresetemet kenetlen szekere átvérgődik — ennyi huza-vonába legalább is fejem belé nem öszül? Ugyanis míg nálunk az alpörös törvényesen megintetik, megidéztek, megjelen, a' fentartandókat fentartja, 's aztán, négy törvénytiszak alatt, hol ha minden rendén megy is, koronkint csak egy-egy feleselés és ítélet keletkezik — háromszori kifogással előáll — és ekkor, vagy, mi szinte gyakran megtörténik, évek leforgása után a' legfőbb feljebbíteli bíróságnál a' netalán elhibázott pörözim miatt ügyem leszállítatik, minek következtében illy mellékes potomságért olly roppant idővesztéssel a' pört újra megkezdeni 's ugyanazon hinaras tekervényen keresztül-kosul vergődni kéntelenitem — az érdembeni folyama, följobbítel, ellenmondás, visszauzés 's felsőbb helyre folyamodás ruhricait nem is érintve — míg mondom szegény felpörös, illy viszályos utakon 20 — 30 évig, sokszor egy felszáradon át hajhászva igazságos keresetét, mialatt szerencsétlen családja szívrendítő nyomor közt tengeti napjait: addig veritékes szorgalma gyümölcsén here gyanánt hízik az alperes, 's büszke diadal-érzettel dudolgatja magában: „Extra Hungariam non est vita” sat.

Tisztelt polgártársaim! Ez nálunk tetemes baj — egy féreggel több a' nemzeti felvirulás életsemetéjén — e' bajt orvosolni kell 's pedig mindenekelőtt! . . . Ohajtnak a' haza fölvirágzását, minden áron népjólétet ohajtnak elővarázsolni, 's mindez nem szalmatűz, nem üres hang többé; valódi szilárd hazafiság 's tetteles áldozatra kész férfias akarat jellemzik a' törvényhozás eljárását e' téren — de ugyan kérdem: lehet é személy- és vagyonbátorság nélkül boldogságot képzelni is? — én azt tartom: nem! . . . Híjába, uraim, gyűjthetek én hangya-szorgalommal kincseket rakásra: véres veritékem gyümölcsét mindaddig élvezhetni nem fogom, míg a' tulajdonjog sérthetlensége világos törekvés által nem biztosítatik, és az ezt tapodó ellenében lehető leggyorsabb eljöttére nem számíthatok.

Erre talán az mondathatnék: „Hisz e' részben is gondoskodott a' törvényhozás, különösen 1830ban, midőn a' polgári törvények észszerű módosítását egy választványra bizta, de ki tehet róla, hogy roppant teendőink közt mindent egyszerre létesíteni nem lehet?” — Kopott mentség, uraim, semmi más! Azóta 14 év forgott le — több mint elég idő arra, hogy az új Messiasra várakozók délczeg reményeit alább hangolja — és a' választvány munkálata még csak országgyűlési tárgyalás alá sem vétetett, — mintha biz ez teendőink során olly parányi rubricául tekinthetnék, hogy azok irányában, mik az eddigi országgyűléseken fenforogtak, komolyabb figyelmet alig érdemelne. —

'S most Isten veled nyájas olvasó! ne keress a' lacsony gáncsolkodási vizsketeket e' sorokban; szándékom tiszta vala, távol minden sérteni-akarástól — egyedüli célom: figyelem-gerjesztés, 's leghőbb ohajtásom: vajha e' nagy fontosságú tárgy, minden további halogatás nélkül, még a' jövő országgyűlésen tanácskozás alá vétetvén, az ige-megtestesülés dicső napját minél hamarabb megünnepelethetők. —

Torontálból: Szerényi.

Pestmegye közgyűlése jun. 10kén különemű leiratok 's intézvények fölolvastával kezdeték; ezek közt leginkább magára voná a' RR. figyelmét a' httanás azon leirata, mellyben a' megyének tudtul adatik, miszerint a' kalocsai káptalan bizonyos urodalom birtokába jutván, a' vérhatalmat, melly eddigelé mondott urodalomban a' földesuri jogok 's illetőleg köteleességi terhekhez tartozott, gyakorlani nem fogja. Itt először is a' megyei főügyész szólalt föl, figyelmeztetvén a' rendeket azon körülményre,

miszerint ha érintett káptalan lemondása elfogadtatik, a' megye kezébe kerülvén az urodalom ügyeiben biráskodás, ez által az ugy is eléggé terhelt adózók sorsa tetemesen súlyosbulni fogna. Ezen a' megyebeli adózó nép érdekében tett figyelmeztető észrevétel élénk 's igen érdekes fejtegetésre nyujtott anyagot. Szóltak többen a' megye elsőbbségi tisztviselői közül 's egyéb kitűnő férfiak a' dologhoz, 's ezek között némelyek mintegy a' megye mellőzhetlen tekintélyét is látván mellőzöttvén, az iránt is kívántak ovást tenni, hogy ezen oldalról jelenleg kimerítő tárgyalásban nem részesült, 's inkább csak a' bevégett ügy lehető következtetése kerültek szőnyegre. Voltak, 's ezek közt első alispán ur is, kik megkülönböztették a' vérhatalmat adó szabadíték jótéteményét annak terheitől, 's mondták, miként ha az, ki illetvén szabadíték birtokában és gyakorlatában van, leteszi a' ráruházott jogokat, még azért az ezekkel együttjáró kötelezettségektől fölmentve nincsen; 's ez oknál fogva helyeselték a' káptalan azon szándéka, mihez képest törvényszolgáltatási tekintetben ugy is ezerfelé szaggatott hazánk egyesítését eszközölni kívánja, 's kész a' biráskodást a' megyére átruházni, de egyszersmind ollyatén határozat indítványoztaték, mellynél fogva mondtó káptalan nemcsak a' rabtartás de általjában még a' biráskodás terhei viselésére volna lekötendő. Mások ellenben, 's köztük másod alispán ur is — nem választva el jogot 's köteleességet egymástól, kifejték, mikép a' kalocsai káptalanat kényszeríteni teljességgel nem lehet arra, hogy a' jogokkal nem bírva köteleességet vállaljon magára; más részben meg kiemelve, mennyire kívánatos a' privilegialis ezernemű jurisdickiók, holcsak jószerivel megtörténhetik, megszüntetése, 's a' t. szolgáltatás illy utoni egyneműsítése 's egyszerűbbé tétele. Igaz hogy adózóinkon elég teher fekszik, 's hogy mindannyiszor, valahányszor a' megye valamelly privil. hatóság helyére lép, új rovat járul az előbbi adóterhez; amde a' növekedő költségteher koránsem bír annyi súlylyal, minél fogvást a' törvényszolgáltatás egyszerűsítése által lenyomott mérleget fölbillenthetné. Megemlítették ezuttal, miszerint ha egyszer Pestmegyének jól rendezett dolgozóháza leend, akkor még sokkal kívánatosabbnak ismértetik az egyes nemzetségek vagy családok kezében levő vérhatalom 's törvénytartásnak a' megyére leendő ruháztatása; pedig jelenleg minden arra mutat, hogy illetvén dolgozó intézet nélkül sokáig már ellehetni nem fogunk. Egyik a' jelenvott egyháziak közül figyelmezteté a' RRt, miszerint a' kérdéses káptalanra már csak azért sem lehetne rabtartási 's egyéb illy terheket róni, mert itt nem arról van szó, mintha valaki olly privilegiumtól kívánna szabadulni, melly névszerint jogot, de sajátlag csak terheket foglal magában: a' kalocsai káptalan nem gyakorlott a' mondott urodalomban vérhatalmat soha, errenézeve semmiféle kiváltsággal nem bír, 's csak akkor jöhetne szóba az illető terhek rá rovatása, ha illynemű kiváltsággal ő fge által fölruházatnék. A' dolog kívánt elintézése végett az e' tárgyra vonatkozó levéltári okiratok elő fognak kerestetni 's kellőleg használtatni.

Olvastatott Buda főváros hatóságához érkezett szabadítéklevél, melly megengedi, hogy Krisztina nevű külvárosban heti vásárok tartassanak; itt egyfelől örömmel üdvözölték az e' nembeni első magy a r oklevél; más felől törvénybeni jártasságáról dícséretesen ismért egyik bírő azon indítványt tevő, mihez képest szab. kir. városnak egy vagy más külvárosa számára hetivásári privilegiumért folyamodni nem szükséges.

Következett egy kis intermezzo, mi közben másod alispán ur vidékről vásárra bejött nemes és nemtelen parasztok közti korecsmái vérengzésről tön jelentést, rögtöni eljárásra kérvén utasítatni az illető szgbirákat a' tettesek közt létező nemeseket illetőleg is.

A' fensőbb helyről érkezett leirat, melly a' RRt igazság-kiszolgáltatásban pontosságra 's lelkiismeretes eljárásra szólítja föl — mivel többek közt „e' végbül gyűlések gyakrabbi tartatását megengedi” szöveget foglal magában, olly észrevétellel fog jegyzőkönyvbe iktatvani, miszerint Pestmegye RRei szívesen fogadják a' figyelmeztetést, de ha az igazság gyorsabb 's kellőbb kiszolgáltatása végett gyakrabban tartanának isgyűlést, ezt törvényes igazuknál fogva cselekszik. — A' katonai kicsapongások megszüntetését 's a' netaláni sérelmek orvoslatát illető leirat tudtul vétetett.

Nádor ő fonségétől az iránt érkezett levélbeni föl szólítás: adnak át a' megye RRei az ismért „Marczibányi alapítványt” további kezelésre a' magyar tud. társaságnak; — ez alkalommal akad. elnök gr. Széchenyi István ur kijelenté, miként a' társaság föl levén a' tiszt. Marczibányi család által szólítva, erre nézve tegnapi ülésében tanácskozott 's örömmel teljesítendő a' RR. határozatát. Az átadást megelőző munkálatok választványra bizattak. — Szerem v. megye föl szólító levele a' „vukovár-fiumei vasut” iránt aláírasi ível együtt olvastaték; örömmel tapasztaltuk, hogy az alapul kitűzött 200 ezer p. tnyai tőke aláírások utján már eddig is majd egészen biztosítva van.

Szabolcsnak országgyűlés összehívását sürgető levele — némileg eltérő igen élénk szóoklatokat idézett elé. K. L. th. onnan indulva ki, hogy újabb időben mindenfelé a' rend eszméje pengtetetik, már e' szempontból is igen pártoltatandónak látá a' szabolcsi levelet. Horvátország fordítá a' RR. figyelmét, 's eleven színekkel festé az ottani pártok egymás elleni ekeseredését, 's dulongásit, történeti vázlatát adá a' horvát mozgalmaknak, 's aként nyilatkozék, miszerint hinni kezdli, hogy ott az egyik fél elhagyottan áll, míg a' másik gyámolítatik. Érinté a' háborgások egyik főokát, az isméretes zágrábi tisztújítást; azon tisztújítást, mellynek nem törvényes léte kir. leirat által is megismérteték, de mely mindazáltal jóvátéve mindekorig nincsen. 'S végig menve így az események hoszu során különös figyelemre méltónak mondá a' legutolsó közgyűlést, mellyben, mint szólok mondá, hírlapi tudósítások szerint is az előfűlő bán 's kir. biztos kijelentette volna, miszerint ő fensőbb helyről utasítás nélkül a' többség kimondására aktiválva nincsen. Erre elnök ő mla megjegyzé, miként hihehetőleg a' hír, mellyből K. ur e' tudósítást bírja, elferdítve adja elé a' dolgot — „nem hiszem, ugymond a' mgos elnök — hogy lehessen elnököt annyira megkötni, miszerint az a' szavazatok utján mechanice kitűnt többséget ki nem mondhatná. — Kötös föl szólítás fog tehát tétetni, és pedig egyik Turopolya közönségéhez, másik egyenesen Zágrábme gyűléshez levén intézendő a' végbül, hogy a' RR. hitelesen megtudhassák, miben áll a' dolog, 's való é, mit a' hír főnebbi tudásaini nyilatkozatról beszélik. Ezen ovatosság' előleges fősapozódás annyival inkább szükségesnek ismérteték, mert, miként E. b. igen helyesen megjegyzé, legtöbb representacionak azért nem volt sikere, mivel keblő alappal nem bírt. Mihelyt hiteles tudósításokból kiviláglik, hogy K. L. th. indítványának alapul szolgáló közhírből merített nyilatkozat való igaz: azonnal fölírás fog ő fonséghez intéztetni e' sérelem orvosoltatása végett.

Szabamnémeti kir. város által polgári levéllel tiszteltetének meg köv. hazánkffjai: E. J. b., B. L. 's T. L. gr.; közülök E. levén csak jelen, éljenekkel üdvözöltetett. — A' httanács gondoskodását tanúsító egyik leirat következtében egykor igen sok áldást teremhet. Föl szólítja t. i. Pestmegyét annak részletes fölterjesztésére, mint keletkeztek keblében t a k a r é k m a g t a r a k, miben áll ezeken kezeltek, hasznai, kerületekre fölosztatásuk 'st., ezekre nézve h a r o m hónap lefolyta alatt fölterjesztetés kívántatik. Eddigelé megénkben csak egy illetvén raktár van; ennek ismértetése mint szinte takarékmagtárak fölállítására iránti tervek annak idejében a' httanácsnak föl fognak küldetni. (Folyt.)

Somogymegyei közgyűlés. Máj. 2án tartott rendszerint országgyűlésünkön szokott elnöki üdvözlés után, az országgyűlési utasításokkal foglalkozó megyei választványhoz azon javaslatát fogadák el a' megyei RR, hogy a' mult országgyűlés alatt 's azóta a' központosítás körül kifejtett eszmék ellen készitendő utasításokat a' megyei intézvények alkotványos állásának szilárdítására annál szükségesnek látja irányoztatni a' választvány, minthogy a' nemzet sérelmei a' lefolyt országgyűlésen sem orvosoltattak és a' megyék utasításai sem tartattak kelő figyelemben. Ezután indítványoztatott, hogy mitután eddig a' megye megbízatából a' törvényszéki táblabirákat az elnökölő alispán szókta meghíni, jelenleg azonban mint hire van a' kormány által kezdett új rendszernél fogva mi is új főispánt kapunk, nehogy az, mint a' megyének nem választott elnöke ezen megbízást magának követelje, határozatassék el, hogy ezután a' törvényszéki birákat évenként a' megye fogja tbrái sorából közgyűlésen választani; ennek következtében de jelenen a' megyének törvényszékek körül tett előbbi intézkedési nyomán az indítvány elfogadtatván, határozatott, hogy a' választás f. e. august 1jén tartandó nagygyűlésen eszközöltessék. Nekünk ugy látszott hogy ezen és az előbbi tárgy körüli viták, e' megyében eddig közpártoltatásra nem talált színben mutatkozottak, mi minden esetre sajnálnók, ha megyei gyűlésünk ingerkedések 's ebből következő célzások küzdhelyévé válnék. — Egy vállalkozó kizáró szabadíték mellett kívánván gőzöst állítani a' Balatonra, megyénk ezt elvileg nem pártolja — helyén látjuk ez alkalommal itt megemliteni, vajjon szomszéd ns Tolna és Fehér megyénkbeli balaton-melléki birtokosoknak a' Balaton lejobb csapoltathatása iránt tett törvényszerű lépéseit, azon

ezett levélbeni
ismért „Mar-
ésre a magyar
kad. elnök gr.
a társaság föl-
l szólva, erre
s örömmel tel-
dást megelőző
Szerem v. me-
ei vasut“ iránt
mel tapasztal-
er p. fnyai tőke
észen biztosít-
vátását sürgető
oklatokat idézett
időben minden-
emponthól is igen
Horvátországra
el festé az ottani
alungását, törté-
k, s aként nyilat-
egyik fél elha-
inté a háborgá-
iszultást: azon
kir. leirat által is
átéve mindekorig
hoszu során kü-
lölő közgyűlést,
dósítások szerint
volna, miszerint
ség kimondására
gjegyzé, miként
ást bírja, elfer-
ugymond a mgos
megkötni, misze-
tint többséget ki
g tehát tétetni, és
mások egyenesen
ghól, hogy a RR.
og, s való é, mit
zél. Ezen ovatos-
bb szükségesnek
esen megjegyzé,
sikere, mivel kel-
tásokból kivilág-
szolgáló közhir-
nal föltírás fogó
soltatása végett.
gári levéllel tisz-
B. L. s T. L. gr.;
üdvözöltetett. —
gyik leirat követ-
t. Fölszólítja t. i.
sire, mint kelet-
miben áll ezek-
fölszólításuk st.,
att fölterjesztés
gy illetén raktár
kmgátarak föllá-
anácsnak föl fog-

balhiedelemben, mintha ezen lejjebb csapoltatás a tisztelt megyék érdekét sértene, ne akadályoztatnák, sajnosan kénytelenek ezt a balaton-vidéki birtokosok túrní; különösen ez évben, midőn a Balaton részint régi állapotjára dagadván föl, a körülötte levő lapályokon nemcsak több ezer holdnyi legelőkre, de rétekre és szántóföldekre is vizeit kitolta s így tetemes károkat okozott — Sina György b. ur, mint megyeheli birtokos a megyei kórház és kaposvári iskolák alapítójához, mindegyikéhez külön 1200 ezüst fttal járulván azt a megyei RR. szíves köszö- nettel fogadták. Szederfák czélszerűbb tenyészése tekintetéből, a megyei fölügyelés alatt levő kaposvári szedres-kert nagyobbitása határozatván el, tiszti főügyesünknek azon ajánlatát, miszerint annak megszerzésére ő és több illető tisztársai is bizonyos tiszti pör után járó s már befizetett illetőségeket átengedik, a megyei RR. illő méltánnyal fogadták. P. B.

Csongrádmegyei közgyűlés. F. június 3án Csongrád megyének Szegvárott tartott közgyűlésekor fölvastatott ó. cs. s ap. k. fölségének a f. m. m. k. udv. kancellária útján f. é. bójtelőhő 28röl 3766/100 sz. a. kelt k. leirata, mellyel tekintetbe vévén Bene József k. tanácsos és díósgyőri kamrai föltisztnek tántoríthatlan hűségét és jeles szolgálatit, Földváry Gábor eddigi főispáni helytartónak Szatmár megyébe illy minőségben áttétele által megürült e megye főispán-helytartói tisztére s hivatalára k. kinevezni méltóztatik, k. megparancsolván hogy őt ollyannak tartani, tekinteni s elismerni, leteendő hite után pedig az ő rendeleteit tisztelettel s becsülettel fogadni és teljesíteni, bírósága előtt állani, s ítéletét tisztelni, egy szóval mindazokban, mik joggal és méltánnyossággal egyeznek, s a főispáni hivatalhoz kötvék, neki mindenkép engedelmesskedni e megye közönsége tartozzék. — Ezen kir. leirat adatul tekintetvén ama közigazgatási rendszer országster- te lényeges megváltoztatására vonatkozó legfelsőbb intézkedés felől terjedezett közhír valószínűségére, melly a megyék municipális állásának, melly most másnak hiányában egyedüli alkotmányos biztosíték, veszélyeztetése, az önkormányzás alkotmányos joga megsemmisítése, s a nemzeti függetlenség elenyészése nézetéből olly köz aggodalom alapjául szolgálk annál fogva is, hogy köztudomásra több megyének e részben történt föliratát nemcsak meg- nyugtató k. válasz mindedig nem követte, hanem inkább a főkörmányzóknak az országgyűlés alig el- osztolta után azonnali nyugalmaztatásuk, áthelyez- tetésük s a törvényben csak megszorítva állapított helyettesi tisztségek általános behozatala állandó- sításával fölváltatásuk folytatattik, s az illy tisz- ségre kinevezett helyetteseknek sőt főispánoknak is fizetésük a kincstárul czéloztatik kiadatni, holott alkotmányunk rendszerében a főispánság a megyei belkormányzás fölött kormányi fölügyelés eszköze ugyan, de e mellett mint méltóság, és midőn a ren- des kir. hivatalnokok fizetésüket a kincstárul nyer- ték, a mennyiben a többi választott megyei tisztvi- selővel fizetését a megyéktől vevé, nem egyedül kormányi hivatal, hanem egyszersmind a nemzet ér- dekeit is képviselvén, kormány és nemzet közt törvé- nyes közvetítő joggal vala fölrüházva, melly törvé- nyes sajátágból kivételzetve, nemcsak a megyei kapcsolat tágulna, hanem a nélkülözhetlen bizo- dalom is elenyésznek, mellözve lenne az ösvény, melly egybeforrt érdekekkel egyedül vezethet üd- vös eredvényre; ide járul azon alkotmányos szempont- bul keletkező észrevétel, melly ez aggodalmat tör- vényes sérelem súlypontjára emeli, miszerint a tör- vényes főispánok, kik az 1536: 36, 1548: 66. t. cz. szerint csak panasz esetében elmozdítandók s a me- gyék által ajánlottakkal fölváltandók, azon törvény- kívánta meghallgatás nélkül mozdítottak el, és pedig az ujak kinevezetésével olly egyoldalú intéz- kedés szándékolt behozása által, melly a törvény- hozás körét illeti vala minden tekintetben. — Ennek folytán kijelentetik, hogy a főispáni jogoknak a tör- vényben és törvényes gyakorlatban törvényhozáson kívüli kiterjesztésében, ugy a fönlévő fizetési rend- szer-változtatásban e megye soha meg nem egyez- zendik, s a kormány által ezenel kinevezett s e- zentul kinevezendő főkörmányzókat s azok eljárását csak ugy tekintendi törvényesnek, ha fizetést az ed- digi törvényes gyakorlat szerint egyedül a megyei pénztárul huzandnak, és a fölügyelési jogot a tör- vény s törvényes szokás korlátai közt gyakorland- ják. — És mivel ezen országsterve bevéteni czélzott

intézkedés a megyére annál súlyosb érzést gerjesz- tőleg hatna, mert a megye főnebb kifejtett törvé- nyes nézeteinél fogva törvényes főispánjának kimul- tával, e tisztségnek — közbizodalmat és szeretetét is birta főispáni helyettesére Földváry Gáborra ru- háztatása végett fölfolyamodván, nemcsak e kérel- me nem hallgatott meg, sőt most tisztelettel emli- tett főispáni helytartója hasonló minőségben Szat- már megyébe tétetvén által, e k. leirat tartalma- hoz képest törvényes főispánt továbbá is nélkülözni kénytelenítettik. —

Mire nézve a megyei KK. és RR. alkotmányos állásukból folyó köteleességüknek tartják az érdek- lett legfőbb intézkedés tárgyában, melly megyei életünk jövődjére olly lényegesen kihat, annál in- kább, mivel az a beligazgatást nemcsak nem javítja, sőt bizodalmatlanságot idéz elő, s inkább elégtel- lenséget támaszt, ő fölségéhez alázatosan folyamod- ni olly kéressel, miszerint ezen, gazdálkodás tekin- tetéből is fölötte káros, intézkedés folytatását meg- szüntetvén, az elmozdított főispánokat és megyéiket is meghallgatni, a közzagodalmat elosztatni s ezzel a sérelmet orvoslandván, e megyében főispáni méltósággal most áttett főispáni helyettes Földváry Gá- bort díszesíteni méltóztatnék. — És ámbár illy alkot- ványos szerkezet föntartására czélzó fölfolyamodá- suknak k. meghallgatását ő fölsége igazságszere- tetéül bizton reménylik, ovakodó előrelátásbul még- is szükségesnek találak most előre kijelenteni, hogy igazságos kérelmüknek meg nem hallgatattása ese- tében a főnebb érintett k. leirathat említett helytar- tot is csak ugy tekintik törvényesnek, ha fizetést az egyedül a megyei pénztárul huzand, s a megyei igazgatás fölötti fölügyelést a törvény és törvényes szokás korlátai között gyakorlandja; egyszersmind elhatározván, részint biztosíték, részint kellemetlen érintkezésektől földötzetés végett, miszerint vala- mint a főkörmányzók mellett netalán föllállítandó ti- toknoknak akármimé befolyást nem engednek, ugy a megyei beligazgatásnak jelképe, annak hite- les pecsétének kezelése, az e megyéhez érkezendő levelek átvétele, fölnyitása s fölvételig meg- s a levelezési jog föntartása, mint szinte e megyétől kü- lendő minden levél elküldése is az eddigi gyakorlat szerint az alispáni hivatalt illetendi, melly a bel- igazgatás minden ágaira, valamint arra is, nehogy a kormányzó részéről a törvényes fölügyelésen ki- vül kezelési beavatkozás történjék, eber figyelmet tartván, ha illyesmik történnek, azt tüstint bejelent- se, ugy az alispáni hivatal, mint a többi tisztviselő is köteleztetvén a kormányzótul hozzájuk intézendő elnöki leveleket, és pedig azokat, mellyek az eddigi törvényes fölügyelési jogon tulterjeszkednek, végre- hajtás előtt bemutatni. E határozat K. G. indítvá- nyára egyhangulag elfogadtatt. sat.

Ungl évnegyedes közgyűlés. Ungvárott majus 5kén a megye rendei számosan egybegyűltek; s a tárgyak kiváltképen olvastak: 1) unalmas jelentések még unalmas olvastatása; 2) kir. paran- csok, mellyeknek olvastatásakor egy folyamodás kitétele ragadá meg egy kissé figyelmemet; t. i. bizonyos raboskodónk ő felségétől szabad lábóni védelmet kér; s itt lehetlen oda nem gondolnom, mi- képen bínnak nálunk az úgynevezett önkéntes valo- más kiesikarásával? s eszembe jut, miként Albion partjain szinte segítni látszik a bíróság a foglyon, hogy ne vallja magára ki a tényt, s hogy ottan az ügy- nevezett önvallomás, ha t. i. különben tanúk hiányza- nak, nem elegendő az elítélésre, s a mélyebben gondolkodó előtt van is ebben valami! mert az önvall- omással oda akarnánk menni, a mi képtelenség, t. i. az embert emberi természetéből kivételzetni!... s még az utolsó féregnél is alábbvalóvá tenni! melly szinte félti életét, s őrszi, védi, menti, csak az ember legyen olly semmi, hogy föl se vegye, mi fogja érni fejét, egyebet?... Pedig nálunk igen híres ama: „propria confesso mille testibus praevallet“ stb. Mu- latságositt megjegyezmem, miképen bizonyos magyar csendbiztosról mesélik (de a mese valóság am!) t. i. hogy ő a makacsul tagadó fogolynak sarkába szurata a bicskát, s midőn e borzasztó mütételre a jám- bor mindent megvallani igért, akkor így szolt a csend- biztos az irnokhoz: „írd öcsém! önkéntes vallo- más stb.“ A fenytő codex, igazán is, olly valami közkellék nálunk, mit úgy vár az ország, mint kánya az esőt. 3) A m. kir. helyt. tanács intézvénye által az egyházi éneklő (cantor, organista, rector, orosz diak stb.) valamint az egyházi s a tisztesebbek (hono- rator) sorába emeltetvén egyes tisztviselők botha-

talma alól kivételnek. Mire feláll Th. J. tbiro's in- dítványozza, miképen a kereskedők és kalmárok szinte ide lennének soroztatandók; de B. Zs. fölke- le s azt mondja: „én tovább szeretnék menni; e- lőttem „úgy mond“ dúsgazdag, és azon koldus, a ki ajtóm előtt irgalmasságból kis-pénzért könyö- rög, mint ember egyenlő s ennél fogva kérdem“ úgy- mond, „hogy az, a ki kenyere t természet, ki minden közteherben részesül, ki mint katona, az ország védelmére is kiáll, vajjon miért ne lenne a bot-kinés gyalázat alól fölmentendő? s indítványozza a kenyér- természetű osztálynak szinte ide soroztatását... P. M. megjegyzé, hogy talán csak az irni s olvasni tudókra nézve? ... L. S. régi ülnök: „statutum con- tra leges non valet“ már pedig azt mondja Verböczy, úgy mond, hogy „lex permittit, punit, imperat, atque vetat“ stb. „már az a“, „p u n i t“ nálunk, ugy mond, a parasztra nézve micsoda egyéb mint a b o t? azért úgy mond, ezt addig, míg országosan ki nem irtatik, megyei határozatok által eltörölni nem szabad. H. A. borzadt a pálcáztatástól mindig, de ha már meg kell lenni, ugy vélné, tegye azt, ne egyes tisztviselő, ha- nem a sedria s indítványát köz éljen kísérte. H. G. csatlakozik P. M. véleményéhez és az irni olvasni tu- dó parasztot azon oknál fogva is szeretné botozás a- lól kivenni, mert ez úgy mond, hatalmas ösztönül szol- gálna arra, hogy a paraszt iskolába vinné gyermekét, mire harsány és sűrű éljenezések törtek ki. P. A. szinte az irni olvasni tudókat pártolá; mert, úgymond, a mesterember is lehet korhely, rosz ember stb. O. G. szinte elfogadja Th. J. indítványát, hanem szeretné azt a mesteremberekre is kiterjeszteni; mert, úgymond, a mesterember kevesedni fog hazánkban, s külföldről iszonyodni fognak bejöni; azért ezekre nézve általá- nyos kivételt ohajtott. F. J. nem tartja czélirányosnak a kereskedőt és kalmárt általában kivenni bot alól; mert, úgy mond, ekként zsidót egyet sem huzathat- na a szbiró; minthogy a zsidó, úgymond, mind ke- reskedő; mert, úgymond, ha mással nem, legalább ló- s másféle bőrökkel st. effélével kereskedik. P. A. „a szóval kár“ úgymond, játszani; mert így aztán majd oda mennék, hogy minden ember kereskedő; minthogy ember nincs, a ki ne adna-venne; szbiró ur tudja úgy mond, „hogy kik a kereskedők? tartsa magát ahoz! s vélte, hogy az irni s olvasni tudókat és családfoket az egyes tisztviselők botoztatása alól ki kell venni s hogy ollyanokat botra egyedül a s e- d r i a ítélhessen, s ez határozattá lön. (Itt eszem- be jut, miképen a m. kir. föltörvényszék is valamely v á r o s b i r á j á t azon oknál fogvást, hogy a pör- ben elő volt mutatva, hogy nevét le tudja irni, a testi fenytéktől feloldozta. Ezt, gondolom, P. J. ungvári uradalmi ügyész től hallottam, ki jelenleg távolba ut- zván, a közgyűlésen nagyon hiányzik nekünk!) 4) Volt a v a l l á s tárgyában is szó, t. i. hogy a kath. lelkészek az átmenéseket akadályoztatják. Unalmas ügy!... mert (elégge volt szerencsém tapasztalni) anyagi érdekek mindig a főrugók benne s akaratom ellen is eszembe jut Fay András meséje, midőn a tyu- kok kapartak a ház előtt s a házi aszszony dicsérte őket, hogy milly szépen tisztogatják a szemetet e- löle, azt felelte valamelyik állat: „igen ám, aszszony- nyom!... de tudd meg az egyet, hogy ma g o c s k a van közte!“ Valóban nem lenne szebb lelkesedés mint a vallás dolgában! ha az ember nem tudná, hogy mi benne az ultima analysis! t. i. (kisebb nagyobb) m a g o c s k a. 5) az uti munkák megrendeltettek; mel- lyekhez ezentul a haszonbérlok is járulni tartoznak s megpendült a munka czélszerűsége iránti felelős- ség is, mire B. Zs. „egy nagy jelentéku szót hallot- tam, úgymond, s ez: a felelősség, melly előttem mindig végtelen nagy fontosságu volt; ez az, a mit én igen igen szeretek igen igen ohajtok és mindenütt és mindenben alkalmazni szeretnék; de miután úgy- mond, „a szakványtól újabb törvényünk a népet fel- menti s csupán napszámot szabott rá; nem érti, úgy- mond, „hogy kicsoda és hogyan lehet itten felelős?“ P. A. „nem kap“ úgymond, „nyugtátványt, a ki roszszul dolgozik“; B. Zs. „már az más“ úgymond, „ha a törvénytől elállani szabad, akkor e szó: fele- lős... érthetővé lesz előttem...“ 6) Utkaparókat 24 ezüst forint évidijért nem kaphatni, jelenti vala- mellyik szbiró, mire P. M.: „alkalmasint a nép nem tudja, hogy ezzel tehermentességek is vannak ösz- szekötve; minek közhírré tételét javasolván, közzé- tetése határozatott el. 7) A helytartótanácsból olly felterjesztésre, mintha az ungvári város-tanácsban négy törvénytudó ülne, azon intézvény érkezett, hogy ekként városügyszre nincs szükség, mire D.

P. értelmes taglalással előadta, miképen a nagyméltóságu helytartó tanács bizonyosan azon véleményben van, mintha e város tanácsa különben is négy ügyvédet, mint tanácsbeli minőségűekkel ellátva lenne és így a városnak ügyészre szüksége nem volna, amde ez, úgy mond, nem úgy van; mert köztudomás nálunk 'stb. mire a megye azt határozta, hogy miután az 1836 ki országgyűlésen az ügyvéd-választás általjában minden embernek megengedett, ezen törvényes szabadságban Ungvár városát sem gátolhatni és így ügyészt cenzul is tarthat magának.

S) A szabolesi levél nagy mozgalmat hozza közénk a főispáni helyettesek iránt 's az administrator-pártolók közt leginkább látszott elkészülve lenni L. J. 's valóban nem üres beszéddel ügykezett megmutatni, miképen a főispán rendes elnök nemcsak a közgyűléseken, hanem az igazság-kiszolgáltatásban is 's hivatkozott az 1723: 56. t.cikk ezen szavaira: „quandoquidem supremi comites illorum comitatum, quibus praeficiuntur, moderatores essent, ac tam politicorum et publicorum negotiorum, quam etiam iustitiae administrationis curam sibi principaliter commissam haberent, item 1536: 36 és 37. stb. törvényre is utalva. De B. Zs. a főispánt elősméri ugyan rendes elnöknek, hanem a helyettes, úgy mond, hazai törvényink nem ösmérik 's törvényesnek ő sem ösméri el 's az egészből csak azt nézi ki, hogy a kormány a főispáni hivatalból kettőt akar csinálni; egyik a főispán, ki országgyűlésen secundálja érdekeit; másik a helyettes, ki itt a megyében agitál a kormány szellemében 'stb. azért a főispánt akarja, úgy mond, de administrator nem kell. H. Zs. tb. sem akar illyes törvényküli tisztviselőt semmit hallani, minő a kérdéses administrator fogna lenni; mert ezt, úgy mond, nem a törvény rendeli, hanem egyenesen a kormány önkényesen teremti; már pedig ez valóságos patentalisok általi kormányzás, mitől szóló iszonyodik és holmi veto 's más eféle szavakat alkotmányos országban felkapni látni halála lenne, 's ekként a szabolesi felszólítást pártolja. L. S. öreg tb.: „contraponium kell“ úgy mond, „a megyékben“, azért dicséri elődeink bölcsességét, hogy a nemesség által választott és így attól függésben levő megyei tisztikar fölébe egy független, t. i. nem a néptől választott, hanem a felsége által nevezett főtisztviselőt állítottak. . . szükséges ez t. KK. és RR. úgy mond, mert szinte anarchia van a megyékben különben. . . Hiszen, úgy mond, koránsem küldenek ide olyan embert, kinek az lenne adva utasításul: „vedd el a pecsétet az első alispántól!“ hanem csak az marad a vármegye stylusa, a mi eddig volt: nos universitas 'stb. ő a szabolesi levelet nem pártolja. . . Ö. G. „nem az anarchia eltávolítása van itt ezélba véve; hiszen mi eddig a főispánt szívesen láttuk, hódoltunk is neki. De administrator? úgy mond, teljességgel nem kell. Szóló szinte agitatornak nézi mint B. Zs. mondá, olyannak, úgy mond, ki még az egyesek konyhájába is kukkanthat 'stb. Roppant dolog az, úgy mond, van ok, nincs ok rá, sorban elmozdítatnak a főispánok és helyettesek nevezetnek! Vagy az a szándék, hogy disinteressatus emberek üljenek megyei elnökletekben? 's hogy ezt idegen de az 1723: 56. t.cikk 1. §. értelmében a megye keblében maradó helyettesek által eszközözendik? Hiszen tapasztaltuk, úgy mond, hogy idegenekben is van interestia 'stb. ő tehát pártolja a szabolesi felszólamlást. H. S. „törvényünk parancsolja“ úgy mond, „hogy főispánaink ne viseljenek egyszerre két hivalt“ azért a kormány, úgy mond abban semmi hibát nem követ el, midőn a két hivatalú főispánokat megkérdi: hogy mellyik hivalt választják? Hanem ez még, úgy mond, csak mendemonda 's hivatalos uton még tudva sincs, ha igaz é? azért kérjük meg Szaboles vármegyét: honnan merítette ebbeli tudomásait 'stb. ő nem pártolja Szaboles felszólítását annyival kevesbbé, úgy mond, mivel ezen helyettesítés minden más hivatal ágaknál is egész országszerte szokásban van. . . 's néha ezélirányos is, úgy mond, mert van sok olly örökös főispán, ki a hazában sem lakik, kedve sincs hivatalhoz, vagy tán nemis sokat ért hozzá; ilyenkor a helyettesítés bizony, inkább üdvös, úgy mond, mint káros. Sz. K. P. második alispán: „nem hivatalos még a hír; de elvemet mondom ki: én az administratori hivalt törvényesnek lenni nem ösmérem; 's azért, hogy eddig nem szoltunk ellene, még nem vesztettük el jogunkat; mert juribus populi, úgy mond, praescribi non potest. B. Zs. állításaként. . . B. Zs. az előbb szoltott H. Sz. úgy mond, „azt hiszi, hogy mi

minden adat nélkül szelmalom-harcot küzdünk; 's ebben némi igaza lehet“ úgy mond, ő kívánja azonban, hogy nádor ő fenségét kérjük meg: hogyan van ez? 's hogy az administratorok előttünk törvénytelenek, szinte írják meg. P. B. a második alispán véleményéhez járul, olly különbséggel, hogy az administratorokat elfogadja, hanem semmi administrationalis kezelést adni neki nem akar; többiben B. Zs. véleményéhez csatlakozik. . . Gy. L. csak a pecsétet és levéltár kulcsát félti mint a mesében van: „csak a ládát! csak a ládát!“ 's a kérdéses levelet pártolja. . . P. A. a helyettesítést jogosnak látja, de nem korszerűnek; mert úgy mond az administratora korszerű kérdéseket elnyomná 'stb. B. K. emlékezik, miképen 1832. akartuk, hogy a főispán in gremio lakjék, 's utasításul is ezt adtuk orsz. gyűlési követinknek, azért most már, ha következetesek akarunk lenni, a szabolesi levelet nem pártolhatjuk. . . mert a kormány egyebet nem tesz, mint a mit mi akkor kívántunk. . . Th. K. erre azt mondja: igen is úgy van, de nem administratorokat kért ám a megye, hanem főispánt; kérde tehát L. S. urtól, hogy vajjon micsoda rendet várhatni az administrator uraktól? . . . Határozat lön: a szabolesi levél pártolatlása ollyképen, hogy a nádornak fölírunk 's megkérjük, hogyan van mind ez? 's kijelentjük, hogy mi törvényteleniséget látunk benne és hathatós közbenjárásra megkérjük 'stb. úgy, a mint B. Zs. véleményezé. . .

9) Azon alkalommal, midőn a szolgabírák jelenték, miképen járásaikban semmi egyelet nem létezik, fölkele L. J. ügyv. 's fölhozá, miképen a pápok egyesülni látszanak a pályinkaital ellen; mit ő szinte egyletnek még pedig legüdvösebbnek nézvé, kéri a rendeket, utasítsák tisztviselőiket oda, miképen e dicső és jótékony ezélra nézve a lelkeszi karnak segédkezet nyujtsanak. B. Zs. olly hő pártolja úgy mond az egyesületeknek általjában, hogy minden jóra egyletek keletkezését szeretné látni, de különösen az előtte szolt ügyvéd urnak indítványához képest, a pályinkaital ellen, ha tudna szóval olly egyeletet, melly orvosra lenni akar ezen irtózkodatos mirigynek, ezen testi lelki vésznek, ő volna első, ki térdein csuszva is kész lenne azon emberséges társulat körébe elhatolni 's annak ha apostola nem, legalább utolsó tagja lenni. . . 's javasla, miképen a végrehajtó tiszt karnak parancsolnók meg, hogy a pályinka-hitelezést járásaikban tiltsák el, még pedig pénzelvesztés súlya alatt; legyen az bármiképen fogalmazott kötelezvényekben akár nem. . . mert F. A. a megye egyik földiséje 's a táblabírói kar Nesztora megjegyzé, miképen a szidó a parasztoktól kötelezvényeket veszen ollyformán, mintha azok tőle nem pályinkát, hanem készpénzt vettek volna kölcsön 's indítványzá, ha ez kislul, vesztse el pénzét 'stb. P. A. elnök-alispán szintilly véleményben levén, egyszerű lélekkel elhatározottat, hogy: úgy legyen. . . 10) Szó levén arról, hogy az ungvári lakosokat az iskola, egyház és paplak igazítása körüli kézi és székrelly munkákra hajtani akarják, a központi szbiró felszólal, miképen ez in praxi sehogy sem akar menni; mert azt feleli a város birája: hogy ő nem tudja, kik tartoznak is mennyivel? azért sorra fogja hajtani, legelsőben is a praefectust, azután J. L. tb. urat 's így tovább. Mire a praefectus nagyon felindulva felelé: hogy ő ezen embert, ha még egyszer ismétlené mondását, meg fogja fenytetni, a város rendezett tanácsa legfelsőbb helyen is rendezettnek elfogadtatott 's az intézvény jelen közgyűlésen fel is olvastatott. . .

Még egy szivreható körülmény ragadta meg szivemet lelkemet, midőn t. i. hallottam, hogy Gyöngyössy Gedeon abbéli folyamodása lön fölolvastva, hogy a Kollonics-féle koldus-pérez megkapására őt a megye ajánlani kegyeskedjék! . . . ajánlatása meghataroztatott. Zombory Leop.

Szeged hatodhó 4én. Most csupán magánykörökben törtétekrül írok, megvárva: megtörténik é az, minek hatósági végzés következtén megtörténnie kell. Ha nem. . . Jób könyveinkt majd „megnyitom számát és szól az én nyelvem.“ Tehát csak magánykörökben törtétekrül. Nepomuki János hallgatott a bünökrül és ezért szenté lön. Neki tiszte volt hallgatni. Nekünk világiakul nem kell hallgatni a bünökrül, hogy — ha nem is szentek, de legalább igazságszeretők legyünk. 'S nyg látszik ezen elmélet itt magánykörökben legalább elfogadtatik. Szólunk a hibákrul 's vétkekrul, sőt a tisztátlanoknak egy kis megfürösztésérül is. Hisz hazánk legnagyobb fja is megvallá egykor, hogy egy urat majd

téglával dörzsölt meg a helyett, hogy cocus-szapannal mosta. És a szolgálalkúség, és szabad érzelm közt igen keskeny választó vonal áll fön. Ha magánykörökben, de mellyek kis városban csaknem közgyülekezet hatásával bírnak a vélemény kimondására 's terjesztésére nézve, ha mondom magánykörökben tartózkodás nélkül szolunk és nem rettegünk a való kimondásátul: közel az idő, hogy közügyek iránt nem csupán a fehér asztalnál szolandunk. És higgyék meg azon urak, kik mindig csak béke, 's rendrül szolnak, 's feledik, hogy ezek biztosítéka, sőt ezekkel azonos a szabadság, higgyék meg azon urak, hogy sokan azok közül, kiket lenéztnek, tovább látnak mint ő; higgyék meg, hogy a polgár érzi állását, 's tudja, hogy nemcsak műhelye van, de hazája is, 's hogy e hon szintugy az övé, 's következe dolgaiba szintugy befolyással akar birni mint más. . . urak.

III. Löverseny. F. jun. 8kán a pesti gyepen tartott 2ik löversenyzés eredménye köv. A s z s o n y s á g o k p á l y a d í j a. Hunyady József gr. 4e. p. m. A l e r t, első; Esterházy Miklós hg. 4e. sg. k. ap. Sir Hercules, an. Woful; második; Széchenyi István gr. 3e. söt. p. k. ap. Privateer, an. Christine harmad. k; Liechtenstein Aloiz hg. 5e. vil. p. m. T u m m l e d i c h, negyedik. A bejelentve volt lovak közül 15 viszszaahuzatott.

P e s t v á r o s i d í j. Liechtenstein Al. hg. 3e. vil. p. m. ap. Weiglton, an. Georgina, első. Hunyady József gr. 4e. sg. k. A l i e e, második. Egy ló viszszaahuzatván, bánatot fizetett.

E r d é l y i d í j. Hat aláíró nem találkozáván, e díj jövő évre fog kiadatni.

S z e c h e n y i - k a r d í j. gróf Batthyány István ur által lovagolt 7e. vil. p. k. H i r e t l e n, egyedül járván körül a pályatér, a kardot elnyerte.

P a r a s z t v e r s e n y. Bertha Samu somogymegyei aszalói lakos 6e. p. k. első; Finta Samu somogymegyei aszalói lakos 5e. vil. p. pr. második.

Budapesti napló. (Junius 12kén.) A budapesti orvosegyesület máj. 15ki gyűlésében egy magyar tag indítványára, miszerint a német nyelv magyarral váltásék föl, elhatározatotta a magyar nyelv mellőztetését; mert a magyarországi orvosok nem a m. nyelv csinosisítására 's terjesztésére szövetkeztek; nekik — úgy mond — a magyar nyelv-csinosisítás nem köteleességük, sem akaratuk! és e tekintetből szigorúan ügyel több tag, nehogy magyarul még csak tévedésből is szoljanak. És uraim, még a magyar nyelv nem lenne alkalmas orvosi értekezésekre? Vajjon mennyivel áll előbb e tekintetben a művelt német nyelv, melly orvosi műszavait a latin 's görögükből csempészte? Vajjon — a természettudomány az orvosi tudományával szoros kapcsolatban levén — hazai nyelvünk ekként hánytorgatott műveletlensége mellett a természettudományi társulatban sok tanulságos értekezés méirt hangzik ekesen e nemben? — S ha amaz állna is, nem visel é az orvosegyesület m. királyi czímet? miért nem hódol tehát azon királyi parancsolatnak, melly kisebb nagyobb iskolákban előadási 's tudományos nyelvvé a magyart rendeli? 's ennek valósitására hol van alkalmasb tér, mellyen nyelvünk kiműveltesék, mint a tudom. társulatoknál? hát az orvosi egyesület tagjai nem magyarok é, hazájok, tápláló földjük nem Magyarország. É? hol mindennek, kit csak legparányibb vonzalom köt honához, ki csak legszükségűbbél valviseletetik is azon földnépéhez, melly táplálja, köteleességül volna szükség kitűzni a nemzeti haladáshoz köze munkálást, ha méltatlan korecsa nem akar lenni nemzetének. Igazán fájdalommal értesülünk eféle tényekről, holott jól tudjuk, miszerint az említett egyesületben vannak erőyes férfiak, kik mégis az idegen elem hatálya ellenében esüggadni látszanak. — Mult vasárnap ment véghez hírszerint nem kerteskedés nélkül a természettudományi társulat tisztújítása. Altalányosan kikürtölt dolog hazánkban az egyesületeket mérgező önzés, 's valódi sajnálkozással kell meggyőződünk, hogy illy nem mindennapi szellemi művellet is, mint a természet buvárlata, a nyagi érdekek zavartatik össze. Minden társulat először ottan téveszti el ezélját, hol korlátiból kilép; 's majd minden jó ügyet a mindentudók de semmihez alaposan nem értők beavatkozása ront meg. — Mult szombaton a gazdasági egyesület gyűlésén Bezerédj L. jeles emlékbeszédet mondott Csapó Dániel fölött. — Jelen vásárunkra minden, mi azt élénkíteni szokta, összeszóvetkezett; társulatok, egyletek, 's a megye, most tartják gyűléseiket; csak egy vendég van, mi a mozgalmakat lankasztja, a nyári hőség, mellynek hatását közebe dörögéssel járuló záporok sem enyhítik; ezért furdók, uszodák egy hét óta divatot értek; és ezzel a fagyaladák felvirágzó ideje is beköszönt, mellyekben ha ne a fagyaladatok is, annyi fagyos tekintettel találkozunk, hogy ezek is meghűtik kebleinket. — Növelik vásárunk zaját az esti hadzenék, miket ezrenként kísér a nép, 's vannak egyedeik, kik mulatsági szeszélyből ezekhez rendezet tagokul csatlakoznak; ezen rendezet tagok másféle tagoktól annyiban különböznek, hogy legtöbb rendtelenséget okoznak az illedelem 's erszény, néha pedig a szemérem rovására is. — Vidékiek, kik nem annyira látják a világ felfordult menetét, mint mi, most arról is meggyőződhetnek, hogy „Buda a Duna hátán Pestre jár; Pest pedig ugyanez uton egész Bécsig kalandoz; imez viszont szives látogatásokat tesz fővárosinknál. Ki hitte volna, mielőtt a gőz használatát fölaltatták, hogy valaha „Pest“, „Buda“, „Bécs“ vidékrül vidékre mozogjanak? — Most egy veszedelmes művészi mulat körünkben, Pirk ur t. i., ki az emlékező tehetség bámulandó gyakorlatában hallgatóit hű emlékezetre tanítja.

Bár helyette a feledék mestere jönnék közénk, hogy megtanítá a nemzetünket feledni a bús emlékü multat, mellyből a dicsőség szón kívül alig van egyebünk 's tán ez sem páros mindenkor valódi érdemmel. — Nemzeti színházunkban az aratás jó folyamában van; a vidéki közönség nem bír eléggé bámulni, minő furesa dolgok azok, mellyeken a pestiek színházban gyönyörködnek! Igaz, hogy ritkán találkozik ember, ki illy hosszú tréfajátékot űzhet a közönséggel; de bezzeg ennek aztán van is ám látatja! A sznpad ugyan eredeti darabokban nem sziköllökdi, azonban a magyar írók panaszosan nemcsak sugdosnak, hanem börzöngenek is már kivált... — Egyuttal megemlítendőnek véljük azon fenhangu társalgást, mit a nézőhelyen némelyek gyakorlanak; egyediségekre ugyanez igen kényelmes lehet, de bárki legyen az egyed, ennek ellenkezni soha sem szabad az összegben mindenkor tiszteltetendő közönség igényeivel. Halljuk, hogy e szokás némely tisztessé látogatókat elidegenít intézetünkől: pedig a liha is épen illy körben forog. — A színház érdekében, 's különösen a táncművészet barátainak kellemes ujdonság leendő tudósítás, miszerint Sárny Fanny előbbi pártfogója szárnyai alatt ismét Párisba menend. A Honderű szerint mielőtt ez történnék, az igazgatóság részéről néhány csengő arannyal fog megajándékozni. Így tehát nemcsak hangszer-zengés, hanem aranypengés is fogja lábnyomait egyengetni, hogy kellemes Sylphiddé válhassék. — Az írók díszvágát nem kevéssé fogja emelni derék hölgyeink azon honleányi buzgósa, miszerint legkitűnőbb díesdítőjüknek, a nemzet elhunyt kedves dalnokának Kisfaludy Sándornak emléket állítani szándékoznak. Így tehát ki szívével táplálta nemünk szebb felét, holtá után nemcsak díesdül, hanem dícsőitetik is. — A divatlapok ingerültsége egymás ellenében olly nagy hatásu, hogy némi érintkezés következtében még a bécsi, Humorist is elmondult; 's most van káröröm és marczongás. Így így urak, de lesz e köszönet önöknek a magyar szépiralom nevében, mellynek díszére fűvet fát megmozgatnak! — Az egyetem újvilágutazni épületének díszére, előtte mult kedden ismét egy csoport barom szénázott, mit csak azért jegyzünk meg, mert a hely közel van a külvároshoz, a hatvani utca derekán; aztán minék is vásárok esin, mikor e szót a vendégtolvajok esin szóval pótolják. Ez emberfaj ugylátszik nem fogy, 's míg a rendőrök birkoznak velök, az ujdonságosok legalább minden sokadalomkor egyiket merényűket megemlithetik. — A tegnapi lövészennyel az ezidei futtatás bevégeződött; most már csak a lovardában lehet mégédrága pénzért mulogavokat 's művészlovakat szemlélni. — Medárd napján délután kis esőnk volt — 's azóta következett két nap délután mindenkor tikkasztó rekedt hőség után mennydörgéssel kalauzolt futó záporunk — 's ha illy lucskosan jár az idő — keserves lesz a jó szénakészítés. — A jelen Medárd vásár első hete minden élénkséggel együtt sem felelt meg a várakozásnak. Kézművekre nem mutatkozott sok vevő 's ezek is csupán a legszükségesebb vásárlásra szorítottak 's még a honi kelmékre sem volt kedvezőbb az eredmény. Hazai termékink azonban jobb keletben részesültek. Finom gyapjuból a hideg okoztán elkésit mosás 's nyírás miatt alig szállított be valami. Kétnyiretű gyapjuból nagy mennyiség kelt el 's miután a boroszlai vásáron is a különben is szűken fizetett gyapju mázsája 10 — 12 p.tallérral drágábban kelt mint tavaly, a vevők bár tartózkodnak, mégis ugylátszik kénytelenek lesznek simulni a tavalyinál magasbárhoz, mert a németországi legközelebb gyapjuvásáronon mindenütt szökent 10 — 15tel az ár, a gyapju pedig sokkal kevesebb a tavalyinál. A rezece, rezeceolaj, háj, oláh v. tömlő-fagygyu 's gubacs magas áron kelt, szalaj (hamuzsir) lóhán, pályinka szökent áron, a gabona drágulni kezd.

Spanyolország.

A közönséges budget-javaslatot a tanácsosak is nemkülönben, mint a képviselők mielőbb elkészíteni sietnek. Az adózás rendszere a kincstárra nézve jótékonyabb lesz az eddiginél. A bevétel most is 1200 millió realra határozottatott, habár eddig 600 's legföljebb 800 milliónál több nem hajtatott be, minnek oka a rendezetlen pénzkezelésben rejlett, mert a nép mindig megfizet az 1000 vagy 1200 millió real adót, de annak nevezetes részei más elkülönített hatósági pénztárakba folytanak. Ez újabb rendszer azonban segitend a bajon, ha t. i. az elgyengült kormány erős leendő leküzdeni az akadályokat. — Azon egyezvény, mellyet Castillo y Ayensa spanyol felhatalmazott a szent székkal kötött, 's Madridba megküldte, a spanyol kormánynál nem talál tetszésre; mert ez azt visszaküldeni szándékozik több pontra tett észrevételeivel; mellyek eldöntésére az ügyvivő kormánytól felhatalmazva nem volt. Ez okért Roma még nem küld követet Madridba.

Hiteles kútfók után: don Carlos minden — a spanyol trón iránt eddig táplált jogai és igényeiről lemondott 's ezt irásba foglaltan a francia kormánynak benyújtá; egyszermind szabadságot kért ezentul ott lakhatni, hol leginkább tetszésére van. Ugyanazon sürgöny don Carlos fiától is hozott az érintett kormányhoz szóló iratot, mellyben ez utlevélet kér, hogy azzal Spanyolországba utazhassék mint II. Izabella törvényes spanyol királynéknak a laltvalója. Az augsburgi közöns. ujság ezen váratlan fordulatot Biazares hgné eselszövényes fogásának tartja, szerinte hihetőleg házassági terv vagyón ké-

szülőben. Am legyen bármi! don Carlos ezen lépése sok polgárnak vérző erét kötö be 's a már évtized óta sebeiben vajdó országnak megadja végre ohajtott békéjét. — Máj. 24én délután 4 órakor Izabella királynő anyjostulés testvérestül Barcelona felé indult. — Carlosnak említett kibékülési lépte megtevve a spanyol udvarnál hatású; a volt trónkövetelő t. i. máj. 22én molinai gróf, az aszturiai hg. pedig montemolin gróf ezimel díszesítették. Egy nyilatkozvány is bocsáttatott a spanyol nemzethez, mellyben ez a helyreállott békéről 's a királyi család bocsánatáról értesítetik. Az aszturiai hg. d. Carlos fia nyilatkozványában bizonyossá tesz minden spanyolt, hogy ő mindenkit egyenlőn becsül és szeret, senki iránt pártédekből boszúszendvélyt nem érez, 's hogy minden erejéből azon dolgozik, miszerint azelkövetett sérelmeket a közös hazára háramlandó áldás orvosolja meg.

Anglia.

Máj. 22én Tara halmon nagyszerű repeal gyűlés tartatott, mellyben az irlandi liberalismus ereje 's öszszetartása fényesen tünt ki. Tara halom a dublini grófságban fekszik mintegy 20 angol mérföld távolságra a fővárostól; a halom csucsán os vár-omladék keserű hajdani élte enyészett. Szent e halom a buzgó írek előtt, mert, monda szerint, e roncsolt omladékok egykori ép falai közt Irland királyai laktanak. A mondott napon több mint 200 ezer irlandi szabad polgár jelent meg Tara vidékén 's a közel fekvő Navan mezővárosban. Dél tájban megjelent Irland ősbajnoka is O'Connell nagy csoport barátitól környezve. A nép, 's Isten hozta kiáltása légrezkettét volt, minden arcon öröm 's büszkeség jele látszott: hogy Irlandnak adatott ama polgár, ki hazája szeretetében, nemzete ápolásában, az ország és nép eltiprott jogainak visszaállításában a mint fáradhatlan, épen olly elszánt 's eszélyes. Feljutván a halom-tetőre a hely lelkése egy rögtönzött költőnőn isteni szolgálatot tartott, minék bevégezte után rövid beszédet mondott a néphez, mellyben ezt csendes és józan magaviseletre inté. Majd a nagy izgató hallatá döngő hangját, melly egyik perczben felkapja a kedélyeket öröme országába, majd a másikon az itt elíteltak mint gondolat sújtja a csalódások fájdalom tengerébe. A nép áthatott kegyelettel hallgatá az országos szónokot, 's esküt fogada lelkében: fel nem hagyni a repeal addig, míg az kitzűött ezélját nem érendi. Később az izgató a sátor alá öszszegyült értelmiséghez tartá beszédet, mellyben az angol miniszterium és parlament tacticáját leplezé le; különösen érintvén a közoktatási billt, mellyet Irlandba behozni akarnak; ezen billre kimondá Irland kath. egyháza nem egyezését, mert azon intézetekben a fiatalság vétekbén és vallástalanságban gyarapodnék, mitől pedig ója Isten Irland! A közoktatási bill által Anglia Irland fiatalágát akarja honja és szabadsága szeretetétől megfosztani észrevétele-nül, hogy őseiktől öröklött szép jogaiknak egykor nyomára se akadhassanak. Az ünnepelet 820 személyre rendezett lakoma zárta be. — Sheffield népe gyárvárosban a Times szerint ismét a már Európában egyszer uralkodott epimirigy jelent meg. Oka következő: 1832ben, midőn t. i. a cholera Angliában is pusztított, az ezen részben elhullt sheffieldiek számára egy magas helyen temető-hely készítették, hova később egy szép emlékoszlop is állították. Ezen tért részt az emlék, részint a szép kilátás végett sok sétáló látogatta meg; így a legközelebbi pünkösthétfőn a szegényházi gyermekek játszadoztanak ott; de ezek közül mindjárt haza érkeztek után egy 12 éves gyermek az ismeretes cholera minden jelenségei mutatkoztak, 's a reá következett reggel meg is halt; 8 nap alatt még nyolcz gyermekem vétettek észre hasonló jelenségek. Ez okból a szegények házat elzárták 's a várost általános ijedelem lép meg; a betegség azonban, ugy látszik, nem harapozott el. De a szép emléket és szép kilátó-helyet ez idő óta nem látogatták.

Franciaország.

Május 25kén a követkamrában a békebirákról szóló t.javaslat fogadtatott el 225 szóval 11 ellen. Ezen hivatalnokok szabályoztatása már igen is idején van, mert az aránytalan fizetés, mellyet kormányunktól évenként kaptak, a közjóra sokszor káros hatású volt. Franciaországban jelenleg 2847 békebiró van; ezek közül 2345nek évi jövedelme a javaslat szerint javulni fog, míg a többi — többé kevésbé csökkenni, ámde ezen veszteség részökre más uton pótolatni fog. A kormány az egyetemek

tagjaiból három bizottságot nevezett ki, mellyek feladata: a francia classicaik költeményekből, ide érteve a jelenbeliket is, a népiskolák számára énekeskönyveket készíteni. A gyűjteményekbe fölvetettek 1) vallásos, 2) a nemzet történeteit rajzoló, 3) olly énekek, mellyek babona, előítélet 's bal szokások legyőzésére alkalmasok.

A francia legitimisták ismét mozgásban vannak. Chateaubriand e párt főnöke Velenczébe utazott, hogy ott Bordeaux herczeggel, és Berry hgnővel öszszejövetelt tartson. Némely lapok hírlék, hogy a bordeauxi herczeg e nyáron a homburgi fürdőt látogatandja meg, de e hirt a francia sajtó, bizonyos lehetlenség miatt, valótlannak mondja. — A paireknél máj. 23án a kamatváltoztatásról szóló t.javaslat tárgyalatott. Lacave-Laplagne pénzügyminister volt az előszónok; hosszabb vitatások után a javaslat 118 szóval 28 ellen elfogadtatott. — A követeknél a négerök ügye forga szőnyegen. E kérdésben Jollivet gyarmati képviselő épen ugy, mint b. Dupin a paireknél tett, a rabszolgaság fentartása mellett szónokolt, mert szerinte minden emancipatio — legyen az bárminő, a gyarmatok megrottására szolgál, 's mind ez azért czéloztatik, hogy az angolok szeszélyének elég tétessék. Ternaux Compans inkább pártolá, mint gáncsolá a rabszolgaságot, habár beszédében elismeré, hogy a négerök ügye mostani állásában nem hagyathatik. Egyébiránt a kérdés némely oldalait elevezen vázolá annak megmutatására, hogy az előterjesztett t.javaslat a bajon keveset segitend; mert a felszabadítás megkivánja: hogy a néger előleges oktatás által elkészítve legyen szabadságára, 's hogy napi munkája által váltása díját is beszeresse. Ezen föltételek meghusítására a rabszolga-tulajdonosak minden lehetót elkövetendnek, hogy t. i. a négerök előoktatást ne nyerjenek, 's hogy a váltáságnézt be ne szerezhessék. De a nélkül is, habár a néger legtakarékosabban él is, 50 esztendőre van szüksége, hogy a pénzöszzeget, mellyen szabadságát vásárolhassa meg, beszeresheti; mert a rabszolganak egész napi munkadíja: 1 frk. egy esztendőre pedig 300 nap számlálván, a néger keresete 300 frankra rag, ebből 250 fr. uráé 's csak 50 a magáé, hogy tehát a 2500 frank váltásdíjt öszszekaparithassa, 50 esztendőig kell neki baromi munka alatt izzadnia; 's feltéve, hogy lesz köztük illy kitartó jellem, mi azonban igen kétséges — végre is 80 éves korában mehet urához a pénzzel, 's kérheti szabadságát. Ekkor azonban új jelenet fordul elő; az ur t. i. vagy maga, vagy értesítés útján más által vádat emelhet a szabadság-kérdő ősz néger ellen, hogy az p. o. a váltáságnézt lopta, mert a négernek sem fundusa, sem szabad kereseti mezeje nincs; illy esetben a bevádolt néger egy a gyarmatiak és tisztviselőkből alakított vegyes bizottság elé állittatik, azaz gyarmatbeliek és ismét gyarmatbeliek által itéltetik meg, a négernek védenie kell magát, de megfosztva lesz védelmi eszközöktől, mert ellenségei hatalmában áll, kiknek születt tulajdonok a zsarás és embergyölölet. Végre az emancipatio mellett hallatta magát Tocqueville. A Journal des Débatsban közöltetnek don Carlos irományai öt darabban: 1) Vd Károly irata az aszturiai herczeghez. 2) V. Károly király ő fels. lemondása. 3) aszturiai hg ő fens. felelete atyjához. 4) aszturiai hg megegyezési nyilatkozása a lemondásról. 5) Nyilatkozvány a spanyolokhoz. Ezen utolsó oklevél Károly Lajos aláírással Bourgesban kelt máj. 22én, az elsőbbek máj. 18án.

Törökország.

Mint már említők, a görögök átlépven a török határt, az itt örködő török csapattal megütköztek. Erre a porta a görög kormányt hasonló merényletek letiltására szólítá fel, mellyre ez válaszóla: „ha a porta a határszéleken őrseréget állít, 's védelmi rendszabályhoz nyúl, részéről sem fog e tekintetben semmi sem hiányzani, 's erővel fog szembesitni.“ Ezen nyilatkozatot a diván a Görögországot pártfogó hatalmasságok követeivel közlé, de ezek valódi barátságában nem bízni több oka lévén, hadsergeinek rögtöni gyarapittatását elhatárá, és szándéka egyenesen a görög határszélek felé nyomulni.

E l e g y.

Schweiz ujjolag egy kiütendő polgárháboru küszöbén áll; a luzerni megveretés nemcsak nem ijeszté el a radicalokat eszendavaró merényleteiktől, sőt inkább felbátorítá őket; e tekintetben mégis sokat tett Thiers beszéde, 's a francia követkamrának a jezuitismus iránt kijelentett szándoka. Az i-

gazgatósághely az öt hatalmassághoz akar folya-
modni hathatós közbenjárásért; de a többség még
várákozást szavazott. Maj. 30án a' mult évi dec. Sán
letartóztatott foglyok szabadon bocsátattak a' lu-
zerni hatóság által.

A' spanyol királynő eljegyzéséről darab idő óta
hallgat Olaszország; Trapani gróf a' nápolyi királyi
család s a' francia követ jelenlétében határozottan
kinyilatkozta, hogy ő II. Izabellával soha házasa-
sági viszonyba nem bocsátkozik. A' Coburg házzali
üzenet-váltogatások is megszüntek. Don Francisco
infans fia is lemondottak eljegyzési szándékukról,
melly lépés annál nagyobb figyelmet gerjeszte,
minthogy ezekkel édes anyjok ígérteté meg halá-
los ágyán, hogy semmi oly viszonyba nem eresz-
kednek a' királyi családdal, hanem a' helyett a' d.
Carlossal elkövetett jogtalanságot igyekeznek hely-
re igazítani, ami nem volna lehető akkor, ha ezek há-
zassági viszonyba keverednének. Azon eljegyzés is,
melly egy hatalmas európai uralkodó fiával terve-
zett, bizonyos okokból elenyészett. — Vajjon ki
lesz tehát már a' beteges Izabella férje? kérdik a'
spanyolok.

A' M. Herald szerint Nemours hg junius elején
látogatást teend Buckingham palotában. — A' spanyol
lapok maj. 17én kihíresztelék, hogy a' dühös
carlista Cabrera megtudván don Carlos lemondási
szándékát, Franciaországból eltűnt, s minden órá-
ban Cataloniába váratik, hol a' polgárháboru föl-
létkítésére sereget gyűjtend. A' hivatalos lapok e-
zen hírek ellenmondanak, egy hadosztály azonban
még is parancsot kapott Cataloniáé felé állani.

A' török tartományokból újabb panaszok ér-
keznek az egyesült tartományok üldöztetéséről; leg-

közelebbi alkalommal egy áttért] örményt rendőrök
leptek meg szállásán s erőszakosan hurcolák az ó-
hitűek templomába, hol kényszerítették az eretnek
vallásra viszsztatérni; ezután mindenéből kifosztat-
ván száműzetetett.

O fels. a' bajor király maj. 30án tartományai be-
utazására indult s csak junius közepére váratik vissza.
— Maj. 28án a' porosz király is elindult keleti
tartományai megtekintésére, honnan ő felsége rövid
időre Varsóba ránduland az itt mulató orosz czárral
találkozándó, melly összejövetel habár csak atya-
fiás látogatás leend is, benne mégis sokan a' lengye-
leket fő oknak tekintik. — Bécsi hírek szerint Kent
herczegné julius elején, Victoria pedig férjestül aug.
elején jönnek Gothába, hová ez alkalomkor ő felsége
egy főherczegét küldend a' magas utazóknak német-
földöni üdvözlésükre. Victoria a' porosz királlyal is
akar összejövetelt tartani. — A' szász királyné
Bécsbe megérkezett, s a' szépkuti (Schönbrunn)
császárlakban tiszteletét tette. — Maj. 11kén ő
felsége a' görög király és nője egész udvara kísé-
rétében Attika beutazására indult, mulatandó ezen clas-
sikai föld regényes vidékein.

A' Hayti köztársaság elnöke apr. 15én st. Márk
palotában meghalálozván, eltakaritása után a'
ministerek legott a' statustanácsal összeültek, s
az 1844ki rendelvény 10ik cikkénél fogva ujlé-
választáshoz fogtak, s közakarattal Pierrot Louis
tábornokot, a' nyugoti tartomány parancsnokát, 80
éves agg négert választották meg. A' feketéket ezen
választásban különösen a' mulatok segítették.

Felsberg lakosai maj. közepe táján újabb ije-
lemnek voltak kitéve. Földalatti rázkodtató moraj
után t. i. a' falu felé hajló hegy újabb repedéket ka-

pott, de mi csudálatos: nem az eddiginek folytatása,
hanem attól nem messze a' csúcs felé. A' lakosok ha-
sonló félelmek által már annyira edzetvék, hogy a'
természet ezen ijesztő játékát ablakaikból kikönyö-
kölve szemlélik, s a' mélységbe zuhanó kövek moz-
gásától csak félni, de nem megijedni tudának.

A' svéd Rendek elfogadák ama t. javaslatot,
melly az örökösödhetési jogot fia és leány gyerme-
kekre egyenlőn terjeszti ki mind a' két szüle vagyona
iránt. Ezen törvény maj. 20án szentesítettett.

Albert hget az angol királynő férjét juliusban
Sz. Pétervárra várják az ottani katonai hadi gya-
korlatok megtekintéséül. Orosz czár ő felsége Var-
sónál hadi szemlét tart, onnét Kiew felé indul hason-
ló okból. Konstantin n. herczeg Miklós czár fia Kon-
stantinápolyba váratik. — Syriai hírek szerint Liba-
nonban legdühösebb polgárháboru dúl; a' drúzok és
maroniták elkeseredten üldözik egymást; sokan vér-
zettek már el. Wedschichi pasa török helytartó a' bey-
ruti hegyek közzé vonult, a' két bősüzt ellenség ösz-
szentközését valamikép megakadályozandó. — Len-
gyelországban 29 személy vagyona lefoglaltatott,
kik az utóbbi zendülés részesecinek vádoltattak s kik
bátorság végett alattomban eltávoztak; ezek közt
van Ostrowski Lajos a' Przeglad nankowy ujság ki-
adója. A' sz. pétervári igazgató tanács rendelete sze-
rint ezentul egy zsidónak sem engedtetik meg a' fal-
lukban keresmáltatási jogot gyakorolni, vagy sze-
szes italokat készíteni sem magok, sem más neve a-
latt. Hasonlókép nem szabad nekik jul. 1jétül kezd-
ve olly házban lakni, mellyben bor, pályinka, vagy ser-
méretik.

Dunavizálás jun. 7kén: 14' 14" 9" a' 0 felett.

47dik szám.

ÉRTESÍTŐ.

1845.

Gőzhajózási jelentés.

I. Dunai gőzhajózás.

Mindennap indul egy hajó Bécs felé — reggeli 7 órakor.
Hetenként négyszer, u. m. szombaton, kedden, szerdán és pénteken reggeli 4 órakor
Zimony felé.

A' Pestről junius 1jén, 15kén s 29kén induló gőzösek az oláh; a' junius 8kán s
22kén indulók pedig a' török részeni közlekedést egész Konstantiná-
polyig eszközlik.

Zimonyból Orsovára minden kedden és pénteken indul egy gőzös.

II. Tiszai gőzhajózás.

Minden hétfőn, a' Pestről induló gőzös megérkezte után, indul egy gőzös Uj-
videkről Tittel felé, s innen Szegedre, hol szerdán este meg is érkezik.

A' dunai és tiszai gőzhajózásról szóló részletes kimutatás, mint szinte az
illető árrovatok jegyzékei mindenkor kaphatók a' gőzhajózási hivatal-
ban. Pest junius 1jén 1845. A' gőzhajózási hivatal. 2-4

Figyelmeztetés Parádra.

Küszöbünkön áll a' vidám nyár, az olly soktól sovárgva várt fürdési idő s ha a'
deák „post nubila Phoebus“ alapos közmondásának hinni lehet, nyájasan köszöntend
be, és illőleg fogja magát viselni életét hevével megérleztvén a' földépe szorgalmát
s jótévő melegével elősegítvén az üdvözítő életforrások eldeletét. Édes magyar és
festvér erdély hazánkat a' természet annyi, és olly jeles fürdőkkel, ásvány- s gyógy-
vizekkel áldá meg, hogy egy két különös eset kivéven, minden fürdői gyógymódra
alkalmas betegségek ellen a' leghathatósbb gyógyvizeket állíthatja elő honunk, mel-
lyek mellett a' külföldiek használatát egészen nélkülözhetjük, s az azokbai olly gya-
kori járást minden tartózkodás nélkül pazar fényűzésnek, pénzvesztegetésnek méltán
állíthatjuk.

Hazánk gyógyhelyei sorában a' fensőbb rangnak közt foglal helyet Parád
azon példátlan istenadományával, mellyel fogva határán három különféle tartalmu
s nagy hatású gyógyforrás csörgedez a' legtrikább ásvány- és föld-rétegu mátrai bér-
czek gyomraiból üdvöt és segélyt nyújtók a' betegségek majd egész nagyserge ellen.
— Ugyanis a' t i m s ó f ü r d ő k a' makacs köszvény majd minden alakjaiban, idült
csúzban, bőrkiütésekben, vérfolyásban és a' méhanya, — kivált gyengülésen a-
puló — bajaiban, makacs folyásokban, főkép a' fejfájásokban, petyhedt fekélyek-
ben s at különösen működnek s az újabb próbák után a' nem rég készített — s ha-
zánkban még olly kevés helyen található — gőzfürdők az olly elhatalmazott görvély-
kór számtalan elágazásban csudatevő hatást nyilvánítottak. Ezen gyógyintézetől
nyugat felé félóránnyira gyönyörű völgyben két kén- és gőzforrás s a' nagy víz-
forrás csörgedez, mellyeknek vizök gyógy- és frissítő itallal annyira kedveltetik,
hogy a' mult évben 95,000 palaezk töltetett meg és küldetett szét; egy harmadik forrás
s ó s é g v é n y e s é r c z v i z e t foglalva magában, melegítve fürdőknek használta-
tik, gazdagon rejtvén magába az oldozó kénégyenes fürdők tulajdonit. Kitűnőleg az
aranyér számtalan változatában, ngyszinte a' máj-és lépdeganatokban, gyomorbán-
talmakban, továbbá csúzban, köszvényben, görvélyben, a' tudóvész első szakában,
idült sárgaságban, bujakórban, bőrkiütésekben, s fővényben nagy gyógyerővel mű-
ködik. Egy a' saluhoz délfele eső völgyben igen gazdag kellemetes ízű vasas savanyú
viz bugyog föl jótévő hatását a' gyengeségtől eredő, s a' vas-használatást igénylő
minden nyavalyában bőkezűen tanúsító. Ha a' hely színén hosszabb időigleni tartó-
zkodás, s pontos ügyelettel tenni szándékolt kémletem után sikerülend a' ritka
gyógyintézet sokoldalú tulajdonit bővebben megismernem, azokról a' tisztelt közön-
séget idővel részletesen tudósítani el nem mulasztandom.

Az itteni tartózkodást az ós Mátra csúcsai, lenyúló kékes bércei, nyájas és
csendes völgyei, továbbá az ezertféle kigyózás közt vidámul csörgedező Tarna pataka
s a' régi időkre elragadólag emlékeztető pusztai hegyi váromladékok nagyon kelle-
messé teszik; a' természet ezen ritka adományához esatlakoznak a' szorgalmas kéz

művei, u. m. kényelmes és díszes lakházak, izletesen elrendezett élő fasorok s több
mulató-hely. A' termékeny Hevesnek, és Patád völgyeinek egészséges és annyira
szelíd éghajlata, hogy itt májustól késő őszig a' levegő hirtelen változása vezelyes
alkalmatlanságától nem kell igen tartani a' többnyire igen magas helyzetű, és mód-
feletti rideg égöv többi nevezetes gyógyvizeink ellenében Parádnak méltó elsőséget
vi ki. Lakás a' nagyszerű fürdőházak számos vendégnek adhatóak; jó és illő élel-
mezésről vendéglőkben, mint sziate a' személy-hatóság és közösen fentartásáról a'
gyógyintézet jó híret s nevet olly melegen keblén hordó uradalom által ezélszerűeg
lesz gondoskodva. dr. Erdéy Pál uradalmi és fürdő-orvos. 3-3

† **Felszólítás.** Sztamorai Malenitza János ur minden hitelezőji, az általa
törvényesen már közbetett visszahívás (revocatio) folytában ezennel felszólítat-
nak: miszerint a' nekik kölesözött pénzek visszafizetése iránti alkudozást, s neta-
láni kiegyenlítés végett f. évi october 15 ó és 10ke közti időre a' tartozást kimutató
eredeti okiratokkal ellátva alulírtához annál inkább megjelenni ne terheltesenek;
minthogy később jelentkezők figyelembe nem vétethetők. P o p o v i c s János m.k.
hites ügyvéd, mint Malenitza János ur teljeshatalmu biztosa, lakik Temesvárott
Makry-házban. 1-3

† **Baromvásár-hirdetés.** T. Pestmegyében keblezett szabad Kecskemét
város határában az úgynevezett fehértői nagy baromvásár a' városban augusztus 10ik
napjára esendő országos vásár előtt tizenöt nappal, vagy is julius 27dik napján fog
tartani, tartván egy egész héttig. B ú z á s József vásártéri haszonbérlo. 1-3

† **Hirdetés.** A' nagyváradi kir. kamrai uradalom
részéről folyó év junius hó 19én tartandó
nyilvános árverés után következő ha-
szonvételek, úgymint 10r Várad-Váralja
városában a' Peczén innen gyakorolható
szabad keresmáltatási jog. 2 r Ugyanott
a' laporti lisztelő-malom. 3or a' meszár-
szék, meszáros-lakhelylyel egyetemben
4er a' várbán levő uradalmi pincze f. évi
november 1jétől, három egymásután kö-
vetkező évre a' többet ígérőknek haszon-
bérbe fognak adatni. Barleni szándéko-
zók az első bérleti tárgyra nézve: 110 frt;
a' 2dikra: 180 fr; a' 3dikra: 100 fr; a' 4ikre
pedig: 12 fr p. pénzbeli folyamati bánat-
pénzzel ellátva — a' fen kített nap delelőtti
órán Várad-Velenczen a' kir. kincstári
kormányzó ügyvédi hivatal irodájában
tartandó nyilvános árverésre ezennel hi-
vatalosak, hol a' szerződési feltételek e-
leve is megtekin hetők. Budán május 28án
1845. 2-3

Gabonaár váltó garasban, Pesten pesti, egyebütt pozs. meről ertve.

	Tisztább	Közczere	Rozs.	Arpa.	Zab.	Kukoricza
Pesten, jun. 6 (pesti m.)	130-148	95-110	—90	66-75	60-65	80-88
Szegeden, maj. 28. (posz. m.)	—80	—65	—50	—40	—42	—51
Komáromban, „ 14. „ „	—99	—67	—	—52	—	—
Győrött, jun. 1. „ „	80-92	55-66	60-65	42-46	40-43	—
Mosonyban, maj. 29. „ „	85-115	—	63-73	41-51	42-47	62-75
N.Szombathban, jun. 3. „ „	101-118	—	90-95	62-65	43-48	—
Pozsonyban, „ 6. „ „	95-109	—	70-82	52-56	47-50	—70
Miskolczon, „ 4. „ „	80-85	65-68	62-64	42-44	39-40	41-45

Statuspapir- és részvény-árkelet. Bécs, jun. 6kán,
bankrészvény: fr.
1834ki 500 p.frtos kölesön: 789³/₈ „
1839ki 250 p.frt. „
Eszterházy 40 fr. sorskötel. 59 „
es. kir. arany agio 100tul: 2¹/₂ „
pesti lánchid-részvény 100 fr. 131¹/₂ fr.
bécs-glogniczi vasut 100 fr. 149¹/₂ „
poszony-nagyszombati 87 „
középponti 106³/₈ „
duna-gőzhajózási „